

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

16.1.2012

B7-0010/2012

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

suuliselt vastatavate küsimuste B7-0021/2012, B7-0675/2011 ja B7-0676/2011 alusel

vastavalt kodukorra artikli 115 lõikele 5

Tasakaalu puudumine toiduainete tarneahelas (2011/2904(RSP))

Paolo De Castro, Luis Manuel Capoulas Santos, Luís Paulo Alves
fraktsiooni S&D nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon tasakaalu puudumise kohta toiduainete tarneahelas (2011/2904(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 8. juuli 2010. aasta resolutsiooni ühise põllumajanduspoliitika tuleviku kohta pärast 2013. aastat¹, 18. jaanuari 2011. aasta resolutsiooni põllumajanduse tunnistamise kohta strateegiliselt tähtsaks sektoriks toiduga kindlustatuse tagamisel² ja 23. juuni 2011. aasta resolutsiooni ühise põllumajanduspoliitika eesmärkide kohta 2020. aastaks toidu, loodusvarade ja territooriumiga seotud tulevikuprobleemide lahendamisel³,
 - võttes arvesse komisjoni teatist „Toiduainete tarneahela parem toimimine Euroopas” (COM(2009)0591) ja teatisele lisatud mitmeid tödokumente ning oma 7. septembri 2010. aasta resolutsiooni põllumajandustootjate õiglase sissetuleku ja toiduainete tarneahela parema toimimise kohta Euroopas⁴,
 - võttes arvesse komisjoni 30. juuli 2010. aasta otsust, millega luuakse toiduainete tarneahela toimimise parandamist käsitlev kõrgetasemeline foorum (2010/C 210/03),
 - võttes arvesse põllumajandus- ja toiduainetetööstuse konkurentsivõime kõrgetasemelise tööruhma 17. märtsi 2009. aasta lõplikke soovitusi ning nõukogu 29. märtsi 2010. aasta järeldusi toiduainete tarneahela parema toimimise kohta Euroopas,
 - võttes arvesse Eurostati andmeid põllumajandusliku tootmise vahendite (sisendkulud) ja põllumajandustoodete (tootjahinnad) hinnaindeksite kohta⁵,
 - võttes arvesse oma 19. veebruari 2008. aasta deklaratsiooni Euroopa Liidus tegutsevate suurte selvehallide jõupositsiooni kuritarvitamise uurimise ja selle vastu võitlemise kohta⁶ ja oma 26. märtsi 2009. aasta resolutsiooni toiduainete hindade kohta Euroopas⁷,
 - võttes arvesse Teadusuuringute Ühiskeskuse 2008. aasta aruannet „Vähese sisendiga põllumajandussüsteemid: võimalus arendada säästvat põllumajandust”⁸,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõiget 5 ja artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et komisjoni teatises „Toiduainete tarneahela parem toimimine Euroopas” (COM(2009)0591) on välja toodud osaliste ebavõrdne läbirääkimispositsioon, mille väljenduseks on sellised ebaausad kaubandustavad, nagu hilinevad maksed, lepingu

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0286.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0006.

³ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0297.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0302.

⁵ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

⁶ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0054.

⁷ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0191.

⁸ http://agrienv.jrc.ec.europa.eu/publications/pdfs/LIFS_final.pdf

ühepoolne muutmine, ebaõiglased lepingutingimused, piiratud turulepääs, hinnakujundusteabe puudumine, kasumimarginaalide ebaühtlane jaotumine toiduainete tarneahelas, turuvõimu kuritarvitamine selliste tarnijate või ostjate poolt nagu kartellid, edasimüügihinna säilitamine, ostualliansid jne;

- B. arvestades, et ülisuurte jaemüüjate koondumise tase Euroopa Liidus kahjustab tootjaid ja teisi tarnijaid, põhjustades mõjuvõimu kasvavat tasakaalustamatust lepinguosaliste vahel; arvestades, et võrreldes nimetatud suurte rühmadega nõrgeneb üha enam põllumajandustootjate ja põllumajandustööstuse läbirääkimispositsioon hinnataseme määramisel kogu väärtusahelas – esmatootmisest kuni töötlemise ja lõpptarbimiseni;
- C. arvestades, et tasakaalustatud kaubandussuhted ei parandaks mitte ainult toiduainete tarneahela toimimist, vaid suurendaksid ka konkurentsi, tuues lõppkokkuvõttes kasu ka tarbijatele;
- D. arvestades, et põllumajandusliku tooraine ja sisendite hindade suur volatiilsus on suurendanud põllumajandusettevõtete sissetuleku ja põllumajandustootjate pikaajaliste investeeringute ebakindlust;
- E. arvestades, et tootmiskulude kasv ja puuduv võimalus need kulud toiduainete tarneahelas tasa teha võivad lühikeses perspektiivis ohtu seada põllumajandusettevõtete ellujäämise, nõrgendada liikmesriikide tootmispotentsiaali ning süvendada probleeme seoses kaubandusbilansi, impordimahu, välisturgude volatiilsuse ja nendest sõltumisega;
- F. arvestades, et paljude liikmesriikide konkurentsiametid on seisukohal, et tasakaalu puudumine toiduainete tarneahelas on eriti problemaatiline neljas valdkonnas: ühepoolne lepingutingimuste kehtestamine, allahindlused, sanktsioonid ja maksetingimused;
- G. arvestades, et ebaausate kaubandustavade praegune sagedas esinemine kahjustab põllumajandustootjate võimet investeerida ja panustada innovatsiooni (eelkõige rohelistesse tehnoloogiatesse, kliimamuutuse mõju leevendamise meetmetesse ja taastuvatesse energiaallikatesse, samas peavad põllumajandustootjad järgima rangeid keskkonnanõudeid, mida muudetakse 2013. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika raames veelgi rangemaks);
- H. arvestades, et komisjoni 28. oktoobri 2009. aasta teatises soovitatakse toetada ja lihtsustada põllumajandussektori ümberkorraldamist ja konsolideerimist põllumajandustootjate vabatahtlike organisatsioonide loomise ergutamise kaudu;
- I. arvestades, et sellistel tavadel on negatiivne mõju ka tarbijatele, kuna tootjatele ja teistele tarnijatele makstav madal hind ei tähenda, et ka tarbijatelt küsitakse väiksemat hinda;
- 1. toonitab, et tasakaalu puudumisel toiduainete tarneahelas on selge üleeuroopaline mõõde, mis nõuab konkreetset Euroopa tasandi lahendust, arvestades põllumajandussaaduste tootmise ja turustamise ahela strateegilist tähtsust Euroopa Liidu jaoks; tuletab meelde, et toiduainete tarneahel, põllumajandus, põllumajandussaaduste tootmine ja turustamine ning tarnimine moodustab ELi kogu tööhõivest 7% ning annab 1 400 miljardit eurot aastas – selle näitajaga ületatakse ELi teised tootmissektorid;

2. kutsub komisjoni üles pakkuma tõhusaid ühenduse õigusakte, moonutamata seejuures turgude nõuetekohast toimimist, et luua õiglasemad suhted toiduainete tootjate, tarnijate ja turustajate vahel ning tagada kehtivate eeskirjade nõuetekohane rakendamine, sest viimastest Eurostati andmetest põllumajandustulu kohta ilmneb, et alates 2009. aastast on põllumajandustulu ELis kahanenud 11,6%, samas kui ELi põllumajandustootjate sisendkulude kogumaksumus on ajavahemikus 2000–2010 tõusnud keskmiselt ligi 40%;
3. nõuab, et liikmesriigid võtaksid aktiivsema rolli konsulteerimisfoorumite loomisel, milles oleksid nõuetekohaselt esindatud toiduainete tarneahela osalised, et edendada dialoogi ja kehtestada suunised õiglasemate ja paremini tasakaalustatud suhete loomiseks ahela osaliste vahel; tuletab meelde, et sellised ametlikud konsultatsioonid aitavad kaitsta tootjaid ja tarnijaid ning vältida turustussektori survemeetmeid;
4. kutsub riiklikke ja Euroopa konkurentsiameteid ning teisi tootmise ja turustamisega seotud reguleerivaid asutusi üles võtma meetmeid ostujõu kuritarvitamise juhtude vastu turgu valitsevate hulgi- ja jaemüüjate poolt, kes süstemaatiliselt asetavad põllumajandustootjad äärmiselt ebavõrdsele läbirääkimispositsioonile;
5. peab tervitavaks komisjoni soovitusi, mis käsitleb liikmesriikide koostööd lepingupraktikast teavitamise parimate tavade vahetamisel, ning rea standardlepingute ettevalmistamist;
6. nõuab, et kehtestataks raamistik selliste tavade tõhusaks kontrollimiseks haldus- või õiguskaitsevahendite abil ning võetaks kasutusele liikmesriikide hallatav ja komisjoni koordineeritav hindamis- ja järelevalvesüsteem koos tõhusalt ja õigeaegselt kohaldatavate hoiatavate sanktsioonidega;
7. kutsub lepingutingimusi ja ebaausaid kaubandustavasid silmas pidades üles tõhustama meetmeid, et tagada maksetähtaegadest kinnipidamine, ning võtma vajaduse korral kasutusele uued vahendid, et vähendada ja ühtlustada ELi tasandil tarnimise ja tarnijale makse laekumise vahele jäävat ajavahemikku; rõhutab selles kontekstis, et vaja on kiireid lahendusi lühikese säilimisajaga kiiresti riknevate toodete tootjate probleemidega tegelemiseks, kuna need tooted müüakse supermarketites ruttu läbi, ent tootjatele makstakse alles kuid hiljem, mistõttu tootjatel on suured likviidsusprobleemid;
8. kutsub komisjoni üles täiustama Euroopa hindade jälgimise vahendit ning töötama välja kasutajasõbraliku, arusaadava ja mitmekeelse liidese, mis võimaldab tarbijatel ja sidusrühmadel võrrelda põhitoiduainete hindasid toiduainete tarneahela kõikides lülides nii ühes kindlas liikmesriigis kui ka erinevate liikmesriikide vahel;
9. võtab teadmiseks ühise põllumajanduspoliitika reformi käsitlevates komisjoni esialgsetes ettepanekutes esitatud meetmed, mille eesmärk on tugevdada põllumajandustootjate positsiooni toiduainete tarneahelas tootjaorganisatsioonide ja valdkondlike organisatsioonide toetamisega ning soodustades tootjate ja tarbijate vahelisi lühikesi ahelaid, nagu turud kohaliku toodangu turustamiseks; on seisukohal, et põllumajandustootjate positsiooni tugevdamine aitab neil saada õiglasemat osa lisandväärtusest;
10. kutsub komisjoni üles määratlema uuesti konkurentsieeskirjade ja ühise

põllumajanduspoliitika vahelised suhted, et tagada põllumajandustootjatele ja valdkondlike organisatsioonidele vahendid, mis võimaldaksid tugevdada nende läbirääkimispositsiooni; nõuab kehtivate ELi konkurentsieeskirjade muutmist, et võtta paremini arvesse vertikaalse koondumise kahjulikku mõju kogu toiduainete tarneahelale, selle asemel et keskenduda kitsamalt eri ettevõtete suhtelisele turupositsioonile ja turumoonutustele, mida käsitletakse üksnes tarbijatele tekitatava kahju vaatenurgast;

11. rõhutab, et tuleb võtta meetmeid ELi tasandil, et saavutada siseturul teatav kooskõlastamise ja ühtlustamise tase; märgib, et riiklikul tasandil on juba tehtud mitmeid algatusi ja võetud eri meetmeid läbirääkimispositsiooni ja ebaausate kaubandustavadega seotud küsimustega tegelemiseks (mõned riigid on võtnud kasutusele tegevusjuhendid, teised riigid seevastu on võtnud vastu ebaausaid tavasid keelustavad õigusaktid);
12. kutsub komisjoni üles tegema süvaanalüüsi 27 liikmesriigi konkurentsiametite lähenemisviisi ja poliitikasuundade erinevuste kohta ning ergutama lahendusi, mis kaasavad kõiki toiduainete tootmisahela partnereid ja hoiavad ära ühe või mitme sisendi- või toodanguahela osa domineeriva positsiooni kujunemise, mis sageli leiab aset põllumajanduslike tootjate kulul;
13. rõhutab, et kuritarvitamise tuvastamisel tuleb kohaldada sanktsioone, mis on proportsionaalsed toiduainete tarneahela osalistele tekitatud majandusliku ja kaubandusliku kahjuga, ning tagada nende piisavalt kiire kohaldamine, et nad oleksid tõeliselt hoiatava mõjuga; teeb liikmesriikidele ettepaneku võtta kasutusele tõhusad kaebuse esitamise mehhanismid, millega kaasneksid sanktsioonid ning mille alusel kahju kannatanud pooled võiksid kaebuse esitada kartmata kaotada vaidlustatud lepingut;
14. on seisukohal, et lahenduseks tasakaalu puudumisele toiduainete tarneahelas on uus raamistik, mis ühendab reguleerimist, konkurentsieeskirjade muutmist ja horisontaalsemaid õigusakte koos olemasolevate ja uute isereguleerimist käsitlevate vabatahtlike kokkulepetega; rõhutab, et liikmesriigid peaksid edendama parimate tavade ja/või tegevusjuhendite väljatöötamist koostöös kõikide sidusrühmadega, sealhulgas tootjate, ettevõtete, tarnijate ja jaemüüjatega ning tarbijate esindajatega, kasutades parimal võimalikul viisil ära olemasolevat sünergia;
15. on arvamusel, et prioriteediks tuleks seada üleliiduline teavituskampaania, et teavitada põllumajandustootjaid nende lepingulistest õigustest ning kõige levinumatest ebaseaduslikest, ebaausatest ja kuritahtlikest lepingu- ja äritavadest;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.